

VI. FEJEZET.

ZSIGMOND KORA.

Források: *Kézikönyvek:* Mint az V. fejezetben. *Kütfők és monografiák:* Horváth Mihály és Márki Sándor, Mária királynő életrajza; Windeck, Historia Sigismundi imperatoris; Aschbach, Geschichte Kaiser Sigismunds; Wenzel Gusztáv, Stibor vajda; Karácsonyi János, A Laczkfiak; Pór Antal, A Kanizsai csaiád. *A török háborúkról:* A török írók, kiknek műveit Thuri József most adja ki; Leunclavius, Annales Sultanorum; Hammer-Purgstall és Zinkeisen, Geschichte des Osmanischen Reiches; Kupelwieser, Die Kämpfe Ungarns mit den Osmanen; továbbá Lázár Gyula, Hertzberg és másoknak a török birodalomról írt, továbbá Jirecek bolgár, Klaics és Asboth bosnyák, Thim és Kállai szerb története. *Nikápolyról különösen:* Brauner, Die Schlacht bei Nicopolis; Köhler, Die Schlachten von Nicopolis und Várna; Kiss Károly, A nikápolyi ütközet; Bárczay, A nikápolyi csata; Schiltperger, Reisebuch; Boucicaut maréchal életrajzai; Tremouille, Livre des comptes; Froissard.

Háborúk Mária királynő alatt.

A kegyelet, melylyel a magyar nemzet nagy királya: *Lajos* 1382. iránt viseltetett, hozta magával, hogy halála után leányát *Máriát* az ország királyának azonnal elismerte és megkoronázta. Ámde az ország állapota csakhamar súlyos lőn, oly súlyos, hogy a gyermekkirálynő helyett kormányzó *Erzsébet* és *Gara Miklós nádor* csak alig voltak képesek a mindinkább tornyosuló nehézségekkel megküzdeni.

Mindenek előtt *Tvartko István* a «Lajos király kegyelméből Bosznia és Szerbia királya» elszakította az országtól a khulmi tartományt; majd zavargások támadtak Horvát- és Dalmátországok-

1382. ban, hova Erzsébet Bessenyei János személyében kormánybiztost volt kénytelen küldeni. Még nagyobb volt a forrongás Lengyelországban, honnét *Zsigmondot*, Mária királynő jegyesét vissza kellett hívni, s Erzsébet kénytelen volt beleegyezni, hogy *Hedvig* leánya menjen Lengyelországba s ott a lengyelek által választott férjjel keljen egybe. Ez engedékenység daczára, itt tört ki a háború legelőször.

1383. **A lengyel hadjárat 1383-ban.** A lengyelek a fentebb említett és Kassán írásba foglalt egyezményvel nem voltak mindnyájan megelégedve, s a Piastok egyik sarja **Ziemovit** mazóvi herceg, e forrongást fölhasználva, magát pártja által lengyel királylává kiáltatta ki.

Erzsébet erre **Zsigmondot** és Demeter esztergomi érseket egy 12,000 főnyi magyar sereg élén küldte Lengyelországba. A magyar hadak megvették **Brzec** várát, majd ostrom alá fogták **Krakót**; midőn ekkor a lengyelek is hozzájok csatlakozának, az egyesült sereg megverte Ziemovitot és őt lemondásra és meghódolásra kényszeríté.

Brzec.
Krakó.

A horvát lázadás Erzsébet királyné haláláig; 1383—1387. Alig érkezett vissza Erzsébet királyné Budára, már is új baj merült fel. A horvát főurak egy része, kiknek élén **Horváthy János, Pál és László**, valamint **Palisnay János** vránai perjel állottak, az országot végveszélylyel fenyegető, a törökök és Velence ellen ellenállást kifejtteni képtelen nőuralom ellenében *Durazzói Károly* nápolyi királynak, Horvát- és Dalmátországok volt kormányzójának, a magyar trónra való meghívását szorgalmazták, s ez ügy érdekében nyíltan fölkeltek. Erzsébet a fölkelés elfojtására *Laczkfi István* erdélyi vajdát nevezte ki Horvát- és Dalmátország bánjává; ez azonban szerencsétlen választás volt, mert Laczkfi Garay Miklós nádor személyes ellensége lévén, a fölkelést nem hogy elfojtotta volna, de sőt maga is szitotta.

Erzsébet most 1383 őszén Máriával és Hedviggel személyesen leutazott Horvátországba. A Horváthyak színleg meghódoltak, Palisnay Boszniába menekült, vára pedig, az erős **Vrána** a magyar hadnak magát megadta.

Vrána.

1384. Midőn azonban Erzsébet *1384 elején* Zágrábból haza utazott, a lázadás, melyhez most már Laczkfi István is nyíltan csatlakozott,

útból kitört, s azt az új bán Szentgyörgyi Tamás szigora sem volt képes elfojtani. Horváthy Pál zágrábi püspök 1384 október havában Durazzoi Károlyt nyíltan meghívta a magyar trón elfoglalására. 1381.

Az 1385-ik év szeptember 12-én Durazzói Károly, ki a történelemben nálunk közönségesen **Kis Károlynak** nevezetik, megérkezett Zengbe, s onnét párthivei élén bevonult Zágrábba. 1385.

E súlyos viszonyok közt Erzsébet végre beleegyezett Máriának Zsigmonddal való házasságába, míg azonban Zsigmond Csehországban segedelmet sürgetett, Kis Károly *Budára ment*.

Nem ide tartozik annak előadása, mily színleléssel fogadta Erzsébet Károlyt, mint vett részt 1385 december 31-én Máriával a székesfehérvári koronázáson, *mint sújtatta le 1386 február 7-én Károlyt Forgács Balázs által* saját szobájában, s végre mint gyilkolatott meg Károly a visegrádi várban február 24-én. 1386.

Károly veszedelme után a Horváthyak, kik a királyljal szintén Budán voltak, már csak horvát katonáik fegyvereivel nyithattak maguknak utat, s visszatérvén Horvátországba a lázongást és dúlásokat csak annál nagyobb dühvel folytatták.

A lázadás csakhamar átterjedt a macsói banságra is. A Horváthyak, miután Horváthy János azelőtt macsói bán volt, itt is nagy párttal bírtak. Erzsébet utasította ugyan **Koroghy István** macsói bánt a lázadás elfojtására, és Koroghynak sikerült is Horváthy Lászlót elűzni s tőle **Bytva** várát és **Nándorfehérvárt** elfoglalni, de Palisnay János Boszniából sereggel jött László segítségére.

Bytva.
Nándor-
fehérvár.

Palisnay és Horváthy László most Koroghyt nyílt ütközetben levervén, a macsói banságból kiszorították, s feldúlták Pozsega és Valpó megyéket; a lázadás tehát már egész a Drávaig terjedt.

A királynék azt hitték, hogy a horvát és szlapon lázadást személyes megjelenésökkel ismét lecsendesíthetik, s 1386 július második felében Garay Miklós nádor, ennek fiai és testvérei, Forgách Balázs, Kanizsai István, Kereszturi János és mások kíséretében, de fegyveres had nélkül Zágrábba indultak. Ámde már Kapronczán meggyőződtek, hogy a lázadás miatt Zágrábba nem juthatnak s mindenek előtt a nádor erős várában *Garán* (ma Gorján, Verőcze megyében) kerestek biztosságot. De már elkéstek. Horváthy János és László, Palisnay János és mások erős dandár élén a királynékat

1386. augusztus hónap utolsó napjai egyikén (az idő pontosan meg nem állapítható) Gara és Djákovár közt megrohanták, a királynékat hősiiesen védő Garay Miklós nádort és Forgách Balázst lefejezték, Garay Jánost, Kereszturi Jánost, Bothos Gergelyt és még többeket megöltek, és a királynékat, Kanizsai István, Koroghy István és többi híveikkel elfogták. Miután a királynék, hölgyeik és a kíséret kincseit, ékszereit elrabolták, a királynék előbb Ivanics, majd később a tengerparti *Novigrad* várba, hiveik más várakba hurczoltattak.

Miután Zsigmond a királynék elfogatásának hírére Magyarországba sietett és az ország is fegyverkezni kezdett, a lázadók, hogy Zsigmondot erőszakos lépésektől elrémissék, *Erzsébet* királynét, ki ellen egész gyűlöletük fordult, 1387 január első felében Novigrádban, Mária királynő szeme láttára megfojtották.

1387. **Zsigmond hadjárata a Horváthyak ellen 1387-ben.** Zsigmond már 1386 szeptember havában a Dunántúlon időzött, s az év végével «az ország főkapitányává» neveztetvén, erősen készült egy nagyobb országos sereg felállításán, melylyel a fölkelőket leverni és a királynét kiszabadítani reménylette, egyúttal Velenzétől is támogatást kérvén.

Zsigmond 1387 januárban már Szlavoniában volt, de miután a fölkelők Mária királynő megfojtásával fenyegettek, elhátározó lépéstől tartózkodott s a Horváthyakkal alkudozásba bocsátkozott. Midőn pedig híret vette annak, hogy Horváthy Pál, Palisnay Tamás és a fölkelők más főbbjei Margit királyné támogatását szorgalmazandó, Nápolyba hajóztak, Horváthy János pedig Zarából Horvátország belsejébe távozott, a királynét egyelőre biztosságban tudván, a seregnél Losonczy Istvánt hagyta vissza, maga pedig Magyarországba sietett, hogy királylyá választását kieszközölje. Losonczy azonban nem volt képes Horváthy támadásainak ellentállani, s így Horvátország, Szlavonia, Dalmátia és a macsói bánság teljesen a fölkelők kezeibe kerültek.

A hosszas fejtelenség alatt az ország melléktartományai is foszladozni kezdettek. Lengyelország, miután *Hedvig* 1386-ban *Jagello* lithván herceghez adatott nőül, Magyarországtól máris elszakadt, most pedig Halicsnak a lengyel koronához csatolásán működött; az oláh és moldva vajdák függetlenítették magukat, és

elragadták a szőrényi bányságot; Lázár szerb fejedelem a macsói bányságot háborgatá. Ily körülmények közt nem került nagy fáradtságba, hogy a rendek Zsigmondot *1387 márczius havában királylyá választák*, és e hó 31-én Székesfehérvárott meg is koronázták. 1387.

A koronázás után Zsigmond nagyobb erélylyel látott a fölkelés leküzdéséhez és a királynő kiszabadításához. Mindenekelőtt Velenceze, a Zsigmonddal kötött egyezmény szerint, májusban *Barbadico János* parancsnoksága alatt erős hajóhadat küldött **Novigrád** alá; *Frangepán János* a várat a szárazföldön fogta ostrom alá, Zsigmondnak *Garay Miklós* macsói bán vezérlete alatt álló főserege pedig, melyhez a Losonczyak, Kanizsayak és Maróthyak is csatlakoztak, a fölkelőket kezdé szorongatni. Novigrád.

Garay Miklós (a megölt nádor fia) megverte a Dánfy testvéreket és Janky Lászlót a Temes mellékén, majd álkelvén a Dunán, elfoglalta **Ujlak** (Illok) várát, Horváthy János seregét pedig **Cseregh** mellett szétvervén, elfogta *Laczki Imrét*, a volt vajda fiát; majd Horváthy Jánost **Pozsega** várában ostrom alá fogván, őt oly szerződésre kényszeríté, hogy *Mária királynét* szabadon bocsáttatja. Horváthy erre rá is állott, de míg *Garay* a sereg egy részével a macsói bányságba betört szerbeket visszaüzte, Horváthy Boszniába szökött. Temes. Ujlak (Illok). Cseregh. Pozsega.

Horváthy Boszniából haddal tért vissza, de *Frangepán János* által **Pachitel** (most *Pocsitelj*, a *Likka* folyó mellett) várába szorítottván, újból megadásra kényszerítettett. Kevéssel ezután *Palisnay János* is *feladta Novigrád várát*, Boszniába való szabad eltávozás föltétele alatt. *Mária királynő* tehát végre, 10 havi fogság után, *1387 június 4-én* megszabadult, s a velenceziek hajóin *Zengbe*, július 1-én pedig *Zágrábba* ment, hol Zsigmonddal találkozott. Pachitel.

Zsigmond elfoglalta ezután a fölkelőktől **Csáktornya**, **Medve** és **Gomnech** várát, míg *Garai Horváthy Lászlót* a szerémségből kiüzvén, a Horváthyak **Cseregh**, **Djácovár** és **Kozvár** várait ejtette birtokába. Csáktornya. Medve. Gomnech. Cseregh. Djácovár. Kozvár.

A fölkelésnek nagy haszna volt *Tvartko* bosnyák király pártfogásából, ki már 1385-ben elnyerte *Erzsébettől* *Cattarót*, most a Horváthyaktól *Klippát*. *Tvartko* most sem hagyta cserben a fölkelőket, s míg egy bosnyák had a tengermellékre ment, Horváthy Jánosnak egy másik bosnyák hadat adott rendelkezésére, melyet

1387. Horváthy, Zuglaki Lászlóval és hédervári Kont Istvánnal a Szerémség és Valpó vármegye dülására vezetett. Zsigmond Garay Miklóst, Koroghy Istvánt, Laczkfy Györgyöt és Acsányi Pált küldte ellene. Garay ezúttal is szerencsésen járt; Horváthy Jánost és bosnyák hadát a Száván át visszaüzte, társait pedig elfogván, a királyhoz küldte.

1387—1390.

Vrána.

Osztrovicza.

Spalato.

Trau.

Zára.

A dalmát háború 1387—1390. A tenger mellékre küldött bosnyák had *1387 november 8-án* fölmentette **Vránát** az ostrom alól, melyet az új vránai perjel, Nagymihályi Albert már szeptember óta folytatott, s elfoglalta december közepén **Osztroviczát**, míg Palisnay János **Spalatót** tartotta ostrom alatt, mely még *1388 júliusban* is hiába sürgetett Zsigmondnál segítséget. Már előbb meghódolt a bosnyákoknak **Trau**. Spalato és Sebeniko most szövetséget kötöttek ugyan, s magukat még az *1389-ik év* folyamán is védelmezték, de kevés kilátással a sikerre. Maga Zára is fenyegetve volt, de a fővárost Frangepán János, ki Palisnay hadát 1389 november 22-én **Zára** mellett megverte, még megmentette. *1390 június* havában, Zára kivételével, majd egész Dalmácia **Tvartko István** bosnyák király kezében volt. A következő évben azonban **Tvartko** meghalt, s utódja *Dabisa István* nem volt alkalmas a hódítások megtartására, még kevésbé azok folytatására.

1389.

A rigómezei hadjárat 1389-ben. A törökök terjeszkedésének a Balkántól északra fekvő államok nem voltak képesek gátat vetni. 1387-ben **Sizmán** bolgár, **Lázár** szerb és **Tvartkó István** boszniai fejedelem megverték ugyan egy 20,000 főnyi török hadat, de ez a török hatalmat csak rövid időre tartóztatta föl.

Rigómező.

1389 nyarán maga **I. Murad** szultán indult ellenök, s míg serege egy része **Sizmánt** külön támadta meg, a főereg a szerbek ellen menetelt. **Lázár** fejedelem **Tvartko István** seregével és számos más segélyhaddal, melyek közt volt ipa, **Garay Miklós** macsói bán *magyar dandára* is, a **Rigómezőn** várta be a törököket s itt ment végbe, a török források szerint *augusztus 9-én*, a döntő csata, mely a szerbek és szövetségeseik teljes vereségével végződött. **Murad** szultán ugyan a szerb *Kobilovics Milos* által meggyilkoltatott, de életét vesztette **Lázár** fejedelem is. A szerbek kénytelenek valának **Bajezid** szultánnak, **Murad** utódjának, meghódolni s neki adót fizetni.

A török háború 1390—1392-ben. Lázárevics István szerb fejedelem, úgy látszik, nem volt nagyon készséges az adófizetéssel, mert Bajezid szultán már *1390-ben* ismét sereget küld Szerbiába és Boszniába. Az előbbinek egyik hadosztálya **Firusz** bég parancsnoksága alatt Bodon felé működött. E török had a szörényi bánóság határát is nyugtalanítván, **Perényi Miklós** szörényi bán dandarával rajtaütött, és a törököket egy heves ütközetben megvervén, tőlük számos zászlót vett el, s küldött Budára. **Firusz** bég azután Oláhországba ment s mint a török írók mondják, nagy zsákmánnyal tért vissza.

Ezek után valószínűvé vált, hogy a törökök most már magyar területre is be fognak csapkodni, minélfogva **Zsigmond** a fölkelés egybehívását *1391 tavaszára* elrendelte, a macsói bánóság csapatait megerősítette, s oda két bánt nevezett ki. Valóban, a törökök egy hada, még mielőtt a magyar sereg felkészült volna, betört a macsói bánóságba és onnan a Szerémségbe. **Maróthy János** és **Losonczy István** bánok azonban nyomban utánna mentek és a törököket **Nagy-Olaszinál** megtámadván, megverték és visszazűzték. **Maróthy Dénes** azonban, a bán testvére, a törökök fogságába került. Nagy-Olaszi.

Ez volt a törökök első megjelenése a tulajdonképeni magyar földön.

A magyar királyi sereg csak az *1392-ik évben* lép föl először a török ellen. **Zsigmond** ugyanis az elpártolt szerbeket visszahódítandó, seregével, melyben **Polko oppelni herczeg** és **Czilley Vilmos** is jelen voltak, május havában **Keve** mellékre vonult, hogy az ott jelentett török-szerb hadat megtámadja. De csak az előcsapatok jutottak **Kevenél** harczbá, mert a törökök a tülerő elől meghátráltak. A magyar sereg nem követte a törököket, hanem Szerbiát dúlta, elfoglalta **Izdril** várát, de nagyobb ütközetre a dolog nem került.

Míg azonban a királyi sereg Szerbiában járt, egy másik török had, valószínűleg **Jigid pasa** hadosztálya, Boszniából a Szerémségbe tört be. De a törökök ezúttal sem jártak szerencsével, mert **Maróthy János** bán őket **Nagy-Zengnél** megverte és Boszniába visszaűzte. Nagy-Zeng.

A sereg ezután széteszlott, s csupán **Garay Miklós** maradt

1390—1392. egy erős dandárral a macsói bánságban. Garay gyakrabban összecsapott a törökök portyázó hadaival, és azokat mindig szerencsésen visszavervén, az ország határait sikeresen meg is védte; harczeitől azonban részletesebb tudósításunk nincs.

1393—1394. **A horvát-dalmát hadjárat 1393—94-ben.** A horvát pártosok, Tvartkó István Bosznia királya és Palisnay János halála után sem szüntek meg Zsigmond ellen fondorkodni, és Horváthy Pál, Durazzói Károly (Kis Károly) fiát a **Nápolyi Lászlót** igyekezett Zsigmond és Mária ellen az országba hívni. László tényleg jogot formált a magyar koronára, hívei közül *Hervoját* és *Vulkot* Dalmát- és Horvátország bánjává nevezte ki, s 1392-ben komolyan készült arra, hogy sereggel jó Dalmátországba. De egyrészt saját belügyei hátráltatták e szándék végrehajtásában, másrészt pedig tán atyjának véres árnya is óvta, s így a betörés elmaradt.

Zsigmond a királyi sereget 1393-ban is összegyűjté, hogy a törököt készen fogadhassa. De Bajezid Konstantinápoly megszerzésén fáradozván, a törökök a magyar végeket ez évben nem háborgatták. A király ennek folytán elhatározta, hogy a sereget a horvát fölkelés végleges elfojtására alkalmazza.

Horváthy János és társai Osztrovicza és az ozorai bánságban (Boszniában) fekvő Dobor váraikból folyton háborgatták az ország délnyugati részeit. De Osztrovicza urát, *Palisnay Miklóst* Dabissa bosnyák király elfogatta és Zsigmondnak kiszolgáltatta, **Dobort** pedig a királyi sereg fogta ostrom alá. A várat Garay Miklós és János, továbbá Maróthy János rohammal bevették és földig leronták. A fölkelők vezérei, ezek közt *Horváthy János*, azonban még a vár körülvétele előtt megszöktek. Horváthy János mindazonáltal bujdosásközben kézrekerült, és a fölkelés e leghatalmasabb vezére Pécsent nagy kinzások közt kivégeztetett.

Zsigmond e határozott lépésére úgy Hervoja bán, mint maga Dabissa is meghódoltak a királynak, és így Bosznia ismét a magyar korona felsősége alá került.

A király **Garay Miklóst** horvát-dalmátországi banná nevezvén ki, Dalmácia visszafoglalásával bízta meg.

Dalmáciát Vulk tartotta megszállva. De Garay Miklós, János Knin. testvérével, Vulk seregét Kninnél döntő csatában megverte, mire *1394 elején* Dalmácia is ismét visszakerült az országhoz.

A horvát lázadás utolsó jelenete 1394 tavaszán a budai Szt.-György-téren folyt le, hol a Vajdafy által törbe csalt bujdosó fölkelők, élükön hédervári *Kont Istvánnal*, Zsigmond szeme láttára lefejeztettek. 1393—1394.

Az oláh-moldvaországi hadjárat 1394—1395-ben. 1394—1395.

A horvát lázadás elfojtása, Dalmácia visszaszerzése és Boszniának újból a magyar korona alá hajtása után Zsigmond *1394 vége felé* Moldva és Oláhország ellen fordult, kétségtelenül azért, hogy a törökkel való háború esetére magának ez országok támogatását biztosítsa.

A királyi sereg Erdélybe érkezésének híre már magában elegendő volt arra, hogy az oláh vajda, *Mircse*, a király hűségére térjen. A vajda Brassóban megjelent a király táborában, a hűségi esküt letette, s az *1395 márczius 7-én* kiadott okmányban magát az adón kívül arra is kötelezte, hogy a királyt a török ellen egész erejével segítendő.

István moldvai vajda ellenben ellenállásra készült, s a szorosokat, melyeken a király útja Erdélyből Moldvába vezetett, eltorlaszoltatta s megszállatta. Zsigmond Kanizsai Istvánt, a székelyek dandárával küldte elővédül, a ki a torlaszokat széthányatta, azok megszálló csapatait elűzte, s így a sereg átvonulását biztosította. A királyi sereg benyomult tehát Moldvába, s miután a vajda hadait több ütközetben megverte, elfoglalta a vajda székhelyét, **Szucsavát** Szucsava. is. Erre István vajda is meghódolt, s a király vele hasonló egyezményt kötött, mint az oláh vajdával.

A török hadjárat 1395-ben. A török háború Zsigmondot már az oláh-moldva hadjárat előtt aggodalommal töltötte el, mert Bajezid szultán Bulgáriát teljesen alávétvén, az 1394-ik év folyamán a Duna mellékén Bodont, Nikápolyt és Szilisztriát is elfoglalta, s így a döntő küzdelem ideje közeledett. Belátván, hogy a török ellen saját ereje alig lesz elegendő, Kanizsai Miklós tárnokmestert, a jeles diplomatát, körútra küldé Németországba, Franciaországba, Burgundba és Olaszországba, hogy a török ellen a nyugoti hatalmak segítségét is megnyerje. 1395.

A moldvai hadjárat szerencsés befejezése után azonban mégis czélszerűnek vélte a török által elfoglalt dunamelléki várak visszavételét.

1395. A királyi sereg tehát Oláhországon át a Dunához vonúlt le, Kis-Nikápoly. § 1395 május hó közepén a Duna balpartján fekvő Kis-Nikápoly elé ért. Már a Dunához való közeledéskor összeütközött a magyar sereg a törökökkel, de azok részint Kis-Nikápolyba vonúltak, részint a Duna jobb partjára keltek át. Zsigmond most ostrom alá fogta Kis-Nikápolyt, s azt hosszas küzdelem után rohammal bevette.

Még a vár megvétele előtt kapta Zsigmond a szomorú hirt, hogy *Mária királynő 1395 május 17-én Budán meghalt*. Miután pedig Mária halála a magyar trónt illetőleg könnyen bonyodalmakat támaszthat vala, Zsigmond szükségesnek látta a Budára való mielőbbi visszatérést.

Zsigmond tehát Kis-Nikápolyba magyar őrséget helyezvén, seregével Magyarországra visszaindult.

A visszamenetre Zsigmond ismeretlen okokból nem a legrövidebb vonalat választotta, hanem ismét Brassónak tartott; július 6-án *Hosszúmezőnél* (Kimpolung) táborozott, s ezután, nyilván a **Töröcsvári szorosban**, következett be az oláhok ama nevezetes támadása, melyben maga a király is életveszélyben forgott. **Mircse** oláh vajda ugyanis, félve attól, hogy Zsigmond távozása után a törökök ismét visszatérnek, s boszújukat rajta töltik, hogy a szultán előtt magának mentséget szerezzen, a szorost eltorlaszoltatta, a környező magaslatokat pedig oláhokkal megszállatta, honnét azok a magyar elővédre, továbbá a királyra és kíséretére mérgezett nyilakkal lövöldöztek. De Garay Miklós az oláhokat a magaslaton megtámadván, szétverte, a torlaszokat elhányatta; a királyt pedig az átvonulásnál ő és Kanizsai pajzsaikkal fedezték.

Töröcsvári
szoros.

Zsigmond király háborúi.

1396. **A nikápolyi hadjárat 1396-ban.** Kanizsai Miklós tárnokmester fáradozása nem volt hiábavaló; kivált Franciaország karolta fel a török elleni háború eszméjét, s majdnem formaszzerű keresztes hadjáratra készült, melynek vezéréül a burgundi herceg fia **Nevers János** gróf jelöltetett ki. A fiatal Nevers gróf kíséretében volt Franciaország és Burgund lovagjainak színe, virága: **Vienne János** Franciaország tengernagya, **d'Artois Fülöp** Eu

grófja francia connétable, Boucicaut tábornagy, Bar Fülöp, a Trémouille testvérek, de Bourbon, de Chasseron, Bar Henri, de Cruxi, Montbeliard Henri, Vienne Vilmos, de la Marche és még számos hírneves vitéz lovag. A francia sereg 10,000 főből állott, közte 6000 lovag, s annak fenntartásáról is bőségesen gondoskodtak, több mint 2 millió arany koronát gyűjtván a hadi költségek fedezésére.

Franciaország és Velence *hajóhadat* is szereltek föl, mely **Mocenigo Tamás** velencei tengernagy parancsnoksága alatt 44 gályával volt a Bosporuson át a Dunához hajózendő és a szárazföldi sereget támogatandó.

A francia-burgundi sereg *1396 ápril közepén* Dijonban gyülekezett, honnét egy része Olaszországon át, a főszereg pedig a Duna völgyében menetelt kelet felé. Regensburgban csatlakoztak a főszereghoz a német lovagrend és a Johanniták, továbbá több német főúr: a Pfalzi, Nürnbergi, Katzenellenbogen, Mömpelgard grófok, és számos német, cseh, lengyel lovag, mintegy 2000 lovas. *Május 24-én* ért a sereg Ausztriába, hosszasan időzván Bécsben, hol az élelmi szerek szállítására 70 hajóból álló hajóhad szerveztetett. Csatlakozott továbbá a sereghoz *Lancaster* herceg vezérlete alatt 10,000 angol, továbbá számos olasz, bajor, stájer stb. lovag, minek folytán az idegen keresztések száma 30—40,000 főre emelkedett; miután pedig Zsigmond magyar serege, Mircse oláh vajda jutalékával, körülbelül hasonló erejű volt, az **egész hadsereg számereje 70—80,000 főre** tehető.

Zsigmond Budán nagy kitüntetéssel fogadta az idegeneket, s azok Budáról a magyarok itt gyülekezett részeivel *július vége* felé két oszlopban indultak meg. Az egyik oszlop **Garay Miklós** által vezetve, a Vaskapu-szoroson át Erdélybe, majd az erdélyi hadak csatlakozása után, valószínűleg az Olt völgyében, Nikápoly felé menetelt, magához vonván útközben az oláh vajda hadát is. A főoszlop, melyet maga **Zsigmond** király vezetett, valószínűleg Temesváron át, majd a Temes és Cserna völgyében, Orsovára menetelt. Zsigmond oszlopa **Orsovára** augusztus közepe táján érkezett, Orsova megvétele után a Dunán *Szörénynél* kelt át, és ostrom alá fogta **Bodont**. Sztracimir bolgár árnyékfejedelem a várat védelmezte, de midőn a keresztény sereg rohamra készült, azt *augusztus*

Rahova. 28-án átadta. Szeptember 2-án a sereg **Rahova** alá szállott, s azt öt napi ostrom után rohammal vette be, a várat teljesen elpusztítván.

Szeptember 12-én ért a sereg Nikápolyhoz, hol Garay Miklós seregével egyesült.

Nikápoly. A hadak most a **Toghán** bég őrizetére bízott **Nikápolyt** ostrom alá fogták, miközben a nyugoti oldalon a magyarok, délen az idegen keresztések, keleten az erdélyi had és az oláhok szálltak táborba. Ámde a keresztény sereg ostrom-eszközökkel nem rendelkezvén, ez inkább megszállás volt, mint ostrom, s bizony az idő nagyobb része inkább mulatsággal telt el.

Bajezid szultán, mihelyt a keresztény seregnek a Dunához való megérkezéséről hírt vett, Konstantinápoly ostromával azonnal felhagyott, és Drinápolyon át Nikápoly felé sietett. Útközben találkozott, **Tirnova** tájékán (Szead-Eddin szerint, mindenesetre tévesen, Aladsa-Hisszárnál (Krusevácznál), a mi képtelenség) a török sereg *Maróthy János* macsói bán földerítő hadával, melylyel ütközetet vívott; Maróthytól vette a keresztény sereg az első hírt a szultán közeledéséről.

A török sereg számerejéről az adatok nagyon eltérők, s 102,000 és 300,000 közt váltakoznak; a harczó állomány, Lazarevics István szerb segélyhadával együtt, a legnagyobb valószínűség szerint legfeljebb 100,000 fő volt.

Zsigmondot a török sereg közeledésének híre, mely a táborba Maróthy lovasai által *szeptember 27-én* délben érkezett, meg nem lepte, de annál inkább a francia lovagokat, kik elbizakodottságukban lehetetlennek tarták, hogy a török velök szembeszállani mérészeljen. De midőn este maga Maróthy megérkezett s jelenté, hogy a törökök nyomában vannak, a francziák kénytelenek voltak a hír valóságát elismerni.

A szultán ugyanis Maróthy hadának visszavetése után *Evrenosz* béget egy lovas haddal azonnal Nikápoly alá küldé, hogy a vár helyzetéről és az ellenség viszonyai felől híreket szerezzen. Evrenosz lovasai tehát Maróthyval majdnem egy időben értek Nikápolyhoz. Maga a szultán a Nikápolytól délre emelkedő fensík déli szélén, a keresztényektől alig 8—10 kilométerre szállott táborba.

Nikápoly. **A nikápolyi csata 1396 szeptember 28-án.** A kereszt-

tény sereg tehát készülődött az összecsapásra, különösen a francia lovagok, kik már 27-én kijelentették, hogy az első összecsapás dicsőségét maguknak követelik. Hiába figyelmeztette őket Zsigmond, hogy az első támadásra a magyar és oláh könnyű lovasság való, s hogy a lovagokhoz inkább a döntés nagy és nehéz feladata illik, azok sem most, sem hajnalban, midőn Zsigmond a vezéreket még egyszer fölkereste, hallani sem akartak másról, mint az első támadás jogának fenntartásáról.

1396.

A keresztény hadsereg ennél fogva szeptember 28-án reggel előleges megállapodás és egységes terv nélkül következőleg alakult:

I. harczvonal: a francziák, burgundiak és angolok; parancsnok Nevers János gróf.

II. harczvonal: magyarok, németek, Zsigmond király személyes vezetése alatt; jobbszárny: *Laczkfy István*, közép: *Zsigmond* király, mellette a Kanizsaiak, Maróthy János, Rozgonyi, Forgách, továbbá a németek *Cillej* alatt; balszárny: *Mircse* oláh vajda.

III. harczvonal: **Garay Miklós** horvát bán magyar-horvát csapata.

Bajezid szultán seregét két csoportban állította föl; e csoportokat a szultán fethnáméja jobb szárny és balszárnynak nevezi, a szokásos elnevezést megtartva, de e csoportok most nem egymás mellett, hanem egymás mögött jutottak harczbá.

Az elől alkalmazott *jobb szárny* parancsnokai *Szulejmán* sah, **Ali** pasa nagyvezír, **Firuz** pasa rumiliai béglerbég, továbbá **Malkocs** és **Timurtas** bég valának, elől 8000 könnyű lovasból, *első harczvonalban* 24,000 gyalogosból, lövészek és janicsárok, *második harczvonalban* pedig 30,000 lovasból állott, s feladata volt a keresztényeket a fensíkon, **Vubla** helységgel egy magasságban feltartóztatni.

A második csoportot, a *balszárnyat*, s egyszersmind *harmadik harczvonalat*, **Musztafa** sah, **Timurtas** pasa anatóliai béglerbég, továbbá **Mohammed**, **Turkhán**, **Besir** és **Tahir** karamani bégek vezényelték, s e csoportnak, mely 40,000 ázsiai lovasból állott, s melynél maga a szultán is tartózkodott, feladata az volt, hogy a magaslat mögött délre elrejtve foglaljon állást, s csak akkor törjön elő, ha az első csoport támogatásra szorúl.

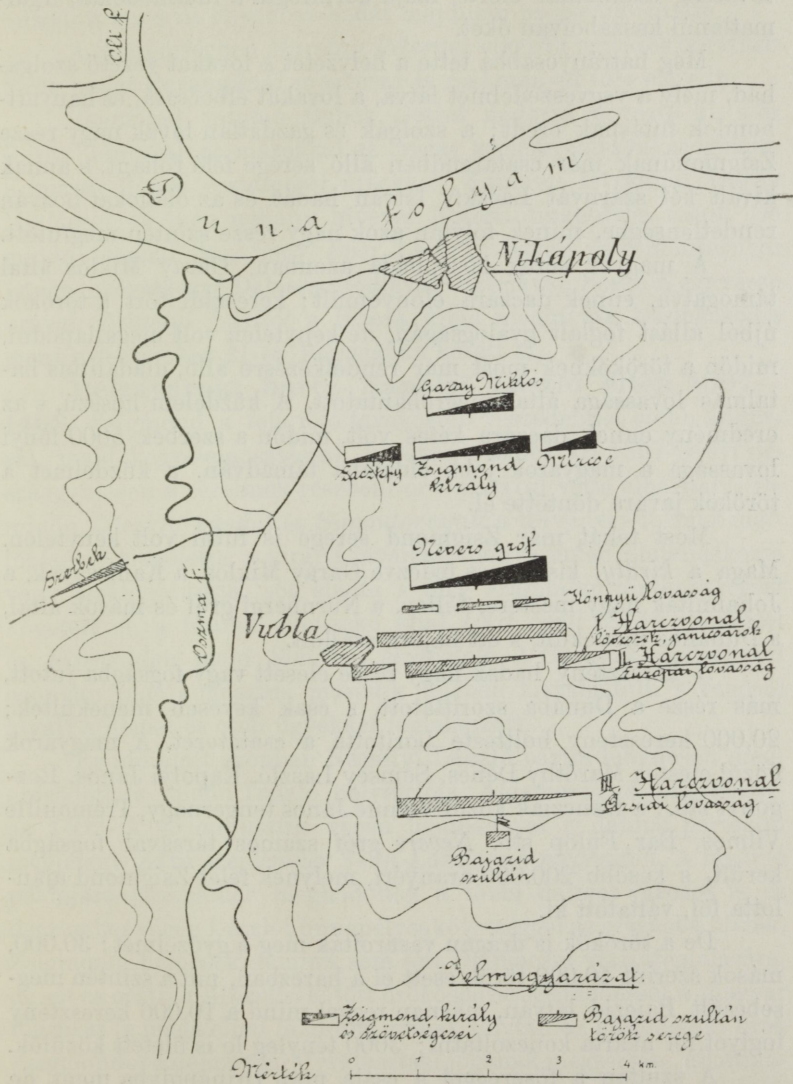
A harczot a keresztények első harczvonala, a francziák, bur-

1396. gundiak, angolok kezdték meg, s miután a szultán seregét maguk *egyedül* akarták megverni, a magyarok segítségét — Froissard szerint — mint értéktelent megvetvén, nem is várták be Zsigmond király hadainak csatarendbe fejlődését, hanem megindultak. Ily módon a francziák és a magyarok közt nagyobb távköz keletkezett, s a csata első mozzanatát Nevers gróf serege valóban egyedül vívja.

Reggel 9 óra volt, midőn a francziák megindultak, még pedig az angolok módja szerint nem lóháton, hanem lóról leszállva gyalog. A török könnyű lovasság rövid ellenállás után kitért, és a lövészek szárnyai mögé vonúlt. Ezek maguk előtt hegyes czölöpsort vertek le, mely a lovak szügyéig ért; bizonyára hathatós védő eszköz lovasság ellen, de mivel a lovagok gyalog voltak s páncéljaikon a nyilak nem igen fogtak, a czölöpzetet áttörték, és rögtön a kézitusához fogtak. A kézi tusában pedig a vértezett és kitünően fegyverzett lovagok nagy előnyben valának a török gyalogság fölött, mely nyilaiban bizakodott, védő fegyverrel általában nem birt s ki karddal, ki handzsával, ki lándzsával hadakozott. A francziák tehát a török gyalogságot rövid idő alatt legyőzték és nagy veszteséggel hátrálni kényszeríték; a török gyalogosok a második harc-vonalban álló lovasság mögé hátrált. A lovagok a győzelem által felbátorítva, gyors előnyomulással a török lovasságot is megrohanták, s azt, mely ily gyalog támadásra nem számított s az első harc-vonal veresége által nemcsak megrendült, de részben rendetlenségbe is jutott, szintén áttörte és megfutamította.

A kettős győzelem hallatlan módon feltűzelte a keresztes lovagokat s a vitéz sereg diadalmámorában elvesztette gondolkodó képességét. A helyett, hogy szokás szerint a már előre siető szolgákat, kik lovaikat hozták, bevárták, lóra ültek s az ellenséget úgy üldözték volna, nem hallgatva az idősebbek intó szavára, *gyalog rohantak az ellenség után*, mindig tovább és tovább, mignem egyszerre a magaslat déli szegélyén a szultán második harc-csoportjával, az ázsiai haddal állottak szemben.

A meglepetés teljes és rettenetes volt. A diadal mámorea egy pillanat alatt elszállt, a rémület felülkerekedett; a lovakhoz visszatérni már nem lehetett, a gyors üldözésben megbomlott csatarendet újból helyreállítani képtelenség volt, s a lovagok serege, a biztos halál érzetében a futásban keresett menekülést. De a török

A nikápolyi csata.
1396 szeptember 26-án.

1398. lovasság csakhamar elérte, majd körülfogta a futamodókat, irgalmatlanul kaszabolván őket.

Még hátrányosabbá tette a helyzetet a lovakat vezető szolgálhad, mely a végveszedelmet látva, a lovakat elbocsátá, és hanyatt-homlok futásnak eredt; a szolgálak és gazdátlan lovak nagy része Zsigmondnak már csatarendben álló serege felé rohant, s annak kivált két szárnyát Laczkfy István hadát, és az oláhokat hozván rendetlenségbe, minek folytán azok nagy része szintén megfutott.

A magyar sereg középhada azonban, Garay Miklós által támogatva, ennek daczára előnyomult; keresztül tört a törökök újból állást foglalt gyalogságán, de kénytelen volt megállapodni, midőn a törököknek most már rendelkezésre álló, diadalittas hatalmas lovassága által megrohantatott. A küzdelem hosszú, s az eredmény ennek daczára kétes volt, midőn a szerbek 5000 főnyi lovassága a magyarok jobb oldalába támadván, a küzdelmet a törökök javára döntötte el.

Most tehát már Zsigmond serege is futni volt kénytelen. Maga a *király*, kísérve és fedezve Garay Miklós, a Kanizsayak, a Johanniták nagy mestere, Cilley, a Nürnbergi gróf és mások által, a Dunához menekült, s ott hajóra szállott.

A keresztény hadak nagy része elesett vagy fogságba jutott, más része a Dunába szorítottatott, s csak kevesen menekültek; 20,000 keresztény holtteste borította a csatateret. A magyarok közül elestek Maróthy Dénes, Semsey László, Kapolyi János, Rozgonyi stb.; a francziák közül Vienne János tengernagy, Trémouille Vilmos, Bar Fülöp stb. *Nevers* gróf számos társával fogságba került, s később 200,000 aranyért, melynek felét Zsigmond ajánlotta föl, váltatott ki.

De a törökök is drágán vásárolták meg a győzelmet; 30,000, mások szerint 40,000 török esett el a harcban, mit a szintén megsebesült Bajezid látván, másnap reggel mind a 10,000 keresztény foglyot fel akarta konczoltatni; 3000 tényleg le is öletett közülök.

A szultán a fősereggel a csata után Drinápolyba ment, de portyázó hadai mindenfelé dúltak; nevezetesen sokat szenvedett a Szerémség s általában a Dráva és Száva közti terület; de voltak portyázó csapatok, melyek majd Budáig, nyugaton pedig egész be Styriába kalandoztak. *Evrenosz* bég Mirese havasalföldi vajda meg-

büntetésére Oláhországba nyomúlt, de a vajda a hegyek közé 1396.
húzódott be, s itt Evrenosz hadát majdnem megsemmisítette.

A Szerémségben *Maróthy Péternek* sikerült egy erős portyázó 1396.
török hadat Pozsegánál megverni és zsákmányát tőle elszedni. Pozsega.

Zsigmond, miután Bubek Detrét nádorrá nevezte ki, s őt
Garay Jánossal és másokkal az ország kormányzásával megbízta,
Kanizsay János esztergomi érsekkel, Kanizsai Istvánnal, Garay
Miklóssal és még néhány hívével Konstantinápolyba ment. De
midőn meghallotta, hogy Apor Laczkfy István és Simontornyai
István, szövetkezve Dabissa utódjával Osztójával, Bosznia egy része
urával, *Nápolyi Lászlót* a trónra újból meghívták, Dalmáciába
ment s december 21-én Raguzában kötött ki.

Belzavarok; harc Nápolyi László ellen 1397—1403. 1397—1403.

1403. Zsigmond a feje fölé tornyosuló veszedelmet előbb szigor-
ral, majd kegyelemosztással, s végre a temesvári 1397-ik évi or-
szággyűlésen a sérelmek részbeni orvoslásával vélte elhárítani. De
midőn *Laczkfy Istvánt* és *Simontornyait* a törvényes formák mel-
lőzésével megölette, a királyi javaikat könnyelműen elajándékozta
vagy elzalogosította, sőt eladta s még számtalan törvényszegést
követett el, a főurak ellenzéke által 1401 ápril 28-án elfogatott
és *Visegrádon* majd *Siklóson elzárattott*. A Garayak segítségével
azonban már augusztus második felében kiszabadult, s ezentúl
kivált a német és cseh ügyekkel foglalkozott.

Ez idő alatt azonban *Nápolyi László* pártja tetemesen meg-
erősödött, s midőn László helytartója, *Aldeмарiscus* tengernagy,
az 1402-ik év augusztus végén hajóhadával a dalmát partokon
megjelent, *Zára szeptember 3-án Lászlónak meghódolt*. A főváros Zára.
példájára csakhamar meghódoltak a többi dalmát városok is, és
december végén Lászlót ünnepélyeskövetséggel az országba hívták.
Zsigmond nemcsak semmit sem tett Dalmácia visszafoglalására,
de sőt az osztrák *Alberttel* kötött örökösödési szerződéssel a magyar
főurakat is maga ellen lázította, minek folytán az elégedetlen urak
Zsigmondot a nemzet királyválasztási jogának megsértése, alkotmány-
nyának és szabadságainak megcsönkítése miatt trónvesztettnek
nyilvánították és Nápolyi Lászlót királylyá kiáltották ki. Rövid
időn az egész Dunántúl Lászlónak hódolt, és Zsigmond hívei: a
Garayak, Maróthyak, Pethők, Perényiek, Bessenyeiek e mozgalom

1397—1403. megakadályozására annál is inkább képtelenek voltak, mert az *1403-ik év július* havában maga Nápolyi László is az országba jött, és *augusztus 5-én* Zágrábban Kanizsay János esztergomi érsek által *királyllyá koronáztatott*. László ekkor bejött Magyarországra, hol Győr, Esztergom és Ó-Buda is elismerte.

E hírek végre a cseh és német koronák után futkározó Zsigmondot is a veszély felismerésére vezették. Csehországban fegyverszünetet kötven, zsoldos seregével együtt visszajött Magyarországra s Pozsony tájékán egyesült hívei dandáraival. Zsigmond most **Esztergomot** fogta ostrom alá, hívei közül **Stibor** és a **Garayak** pedig megvették **Győrt**.

Győr megvétele után Stibor és a Garayak Nápolyi Lászlónak Győrtől délre, **Pápa-Pinkócznál** táborozó hadát támadták meg, és a pártkirályt, kit szerencséje ugyancsak röviden elhagyott, seregével együtt megfutamtították, még személyes podgyászat is elfoglalván. Lászlót és párt híveit most a Garayak vették üzőbe, és egész Dalmáciaig üldözték. Stibor visszavette ez alatt Makraytól, László hívétől **Ó-Budát**, majd az Esztergom ostromával nem boldoguló király segélyére menvén, Esztergomot rohammal bevette.

Zsigmond többi vezérei is szerencsével küzdöttek. *Perényi Nagypatak*, *Péter* és *Rozgonyi Simon* megverték **Nagypatak** mellett Debrőy Istvánt, Rozgonyi visszavette **Egert**, majd a Debrőy rokonai által szívósan védelmezett **Táallyát**. *Maróthy János* macsói bán végre megverte Bubek Imre vránai perjelt, és Boszniába szalasztá. Miután pedig Zsigmond a hűségére visszatérőknek általános kegyelmet hirdetett, Nápolyi László pártja annyira megfogyott, hogy november elején visszatért Apuliába. László távozása előtt *Hervo-ját* spalatói herczeggé s Horvát-Dalmátországban helytartójává nevezte ki.

1407—1408. **A boszniai háború 1407—1408-ban.** Miután a forradalom, mely Nápolyi Lászlót az országba hozta, mint már sok más azelőtt, főleg Boszniából nyert tápot, Zsigmond ez ország fejedelmeivel leszámolni óhajtott. Már nyomban Nápolyi László kiűzése után, 1404-ben, beavatkozott Bosznia ügyeibe, *Maróthy János* által visszahelyezettvén birtokaiba *Osztoját* kit *Tvartko Szura* elűzött. 1405-ben újra készült a bosnyák hadjáratra, mire pénzt szerzendő, a megölt Laczkfy birtokait 48,000 aranyért Cilley

Hermannak eladta. A hadjáratra azonban csak 1407-ben került a sor. 1407—1408.

Zsigmond 60,000 főnyi sereggel vonult be Boszniába, s hosszas harcok után, melyekről azonban részletes tudósításunk nincs, Tvartko Szura várait megvette, őt magát elfogván, Budára vitette, s végül Tvartkónak 126 hivat kivégeztette és tetemeiket a Boszna vízébe vettette.

A hadjárat után Bosznia északi részét a macsói bánsággal, nyugati részét Horvátországgal egyesítette, a keletit pedig Lázárevics Istvánnak, a korona hűségére ismét visszatért szerb fejedelemnek engedte át; Osztója megtartotta birtokait.

Bosznia elfoglalása után Dalmácia önként meghódolt Zsigmondnak, csupán Zára maradt még Nápolyi László kezén, ki azután Zárát háromszázezer aranyért Velenczének adta el.

Bosznia és Dalmácia visszafoglalásának emlékére alapította Zsigmond, Cilley Borbálával, Cilley Herman leányával történt házassága alkalmával a *Sárkány-rendet*, melynek első lovagjai a király legbuzgóbb hívei: Cilley Herman és fia, Garay Miklós és János, Stibor, Maróthy János macsói, Ozorai Pipo szörényi bán, Perényi Péter stb. valának.

A velenczei háború 1411—1413-ban. A boszniai hadjárat után néhány évig ismét a cseh, német és lengyel ügyek foglalkoztatták Zsigmondot, ki 1410-ben német császárrá is választott, 1412-ben pedig Ulászló lengyel királylyal Lublón találkozóán, vele véd- és dacz-szövetséget kötött. 1411—1413.

De e közben Dalmácia ügye is megoldást kívánt. Mert Velenceze, a Lászlótól megvásárolt Zárahoz lassankint megszerezte **Osztroviczát**, háborgatta **Sebenico** és **Trau** városokat, és elmulasztotta a 7000 arany évi adó fizetését.

Osztrovicza.
Sebenico.
Trau.

Az 1411-ik év november havában ennél fogva Zsigmond **Ozorai Pipo** temesi főispánt 10,000 főnyi haddal Velenceze ellen küldötte. Ozorai Pipo küldetésében teljes sikerrel járt el, alávetvén az év végéig a Friaul legnagyobb részét és megvervén **Coneglianonál** a velenczei sereget, melytől 19 zászlót vett el és küldött Budára. Az *1412-ik év elején* Ozorai Pipo ostrom alá fogta **Trevisot**, de ezután Velenceze által megvesztegettvén, visszavonult Friaulba. Most Velenceze nyomult elő, s már Friaul területét kezdé Conegliano.
Treviso.

1411—1413. visszavenni, midőn Pipo Marczaly Miklós erdélyi vajda, Blagay László és Nagymihályi Albert dandáraival megerősödve, ezek ösztönzésére ismét támadólag lépett föl, és a velencei sereget a Motta. **Motta** mellett vívott véres csatában, melyben 9000 velencei zsoldos esett el, majd ismét **Bellunonál** másodszor is megverte, míg Belluno. Osztrovicza. más részről a brebiri grófok, a Zrinyiek ősei, visszavették **Osztroviczát**.

A velenceiek most békét ajánlottak, de Zsigmond oly súlyos föltételeket szabott, hogy abba a köztársaság követei bele nem egyeztek, mire Zsigmond Velence zászlóit Budán a követek szeme előtt összetapostatta.

Velence ekkor újult erővel fogott a háború folytatásához. Motta. *Malatesta Károly*, velencei vezér megverte Ozorai Pipót **Mottánál**, Sebenico. Dalmáciában pedig elfoglalta **Sebenicot**.

Zsigmond most a *16 szeptemberi várost* Ulászló lengyel királynak 150,000 forintért elzálogosítván, 40,000 főnyi sereggel személyesen indult előbb Horvátországba, majd a Friaulba. Ozorai Pipót megerősítvén, ez megtámadta a velenceieket **Paduánál**, de sikert nem aratott; ép oly sikertelen volt **Vicenza** elleni vállalata, mint Padua. **Vicenza**. nemkülönben **Bassano** és **Verona** ellen megkísérlett támadásai. Bassano. Verona. Miután pedig hadai a nagy hideg és betegségek által sokat szenvedett, végre kénytelen volt Zsigmondhoz Istriába visszavonulni.

A háborút a Garay Miklós és Cilley Herman által *1413 április 17-én* kötött *5 évi fegyverszünet* fejezte be, mely szerint egyelőre minden a létező állapotban hagyatott.

1413—1418. **A bosnyák-török háború 1413—1418.** Bosznia és Dalmácia visszafoglalásakor Zsigmond **Hervóját** meghagyta Spalato hercegének, de a nyugtalan ember visszaszerezni óhajtotta a Boszniában birt hatalmat is. E végből, míg Hranics *Szandal* boszniai bán Zsigmond felhívására Lazárevics István szerb fejedelmet a török ellen támogatta, betört Boszniának *Szandal* által birt részébe, Osztója tartományát pedig a törökök által támadtatta meg. A Zsigmond által távollétére kinevezett magyar kormány ennek folytán 1413 június havában *Csupor Pál* tótországi bánt és *Garay Jánost* Hervója ellen küldé, kik őt Boszniából kiűzték, birtokait, ezek közt **Pozsega** várát, elfoglalták, Zsigmond pedig őt a spalato hercegségtől, sőt még a Sárkány-rendtől is megfosztotta. Pozsega.

Hervója, miután Zsigmondot kiengesztelnie nem sikerült, teljesen a törökhöz pártolt át, s ezek valamint Velenceze segítségével Boszniát folyton háborgatta. Ezt megakadályozandó *1415-ben Maróthy János* macsói bán, egyesülve *Garay Jánossal* és *Csupor Pállal*, nagyobb erővel nyomultak be Boszniába. **Doboj** Doboj. mellett került a dolog csatára, melyben Maróthy már-már legyőzte Hervója bosnyák-török hadát, midőn Hervója esel útján magának szerezte meg a győzelmet. A küzdők két szárnya ugyanis egy domb által el levén választva, Hervója azon szárnyon, hol a törökök harczoltak, a közeli magaslatról azt kiáltotta le a törököknek, hogy a másik szárnyon a magyarokat már legyőzték, s hogy onnét nemsokára tetemes segítség fog érkezeni; a magyarok ezt hallva, midőn a törökök egy újabb rohamot intéztek, ezt már az új segítségnek tulajdonították, s ne hogy társaiktól elvágassanak, hátrálni kezdének. E hátrálás csakhamar futássá változott át, s a győzelem a bosnyák-török seregéé lett. Elfogattak a vezérek is, kik közül azonban Maróthy János és Garay János megszabadultak, Csupor Pált ellenben, ki Hervóját egyszer régebben ökörnek gúnyolta, a bosszúálló Hervója ökörbörbe varratta és a Bosznába fojtatta.

Hervója ugyan nemsokára meghalt, de a törökök megfészkelték magukat Boszniában, hol most *Iszták* bég elfoglalta *Vhrbosznát*, a mai **Szarajevót**, és több más várat, köztük az erős **Kljucsot**. A Zsigmond által ide küldött *Ozrai Pipo* megvédelmezte ugyan a határokat, de Bosznia megszállását meg nem akadályozhatta.

Szarajevo.
Kljucs.

1416-ban a törökök Horvátországon át betörték Styriába; de *Frangepán Miklós* utánuk sietett, és az osztrák és stájer lovagokkal egyesülve, a törököket **Radkersburgnál** megverte s Bosznia-ba visszaűzte. Még nagyobb vereséget szenvedtek a törökök ugyanez évben **Temesvár** környékén, a mikor is a Temesközbe benyomult *Iszlák* bég seregét *Péterffy Miklós* szétverte, és magát a béget is megölte. Péterffy nemsokára, *1418-ban*, másodszer is megverte a törököknek egy a Dunán átkelt hadát, még pedig — maga elég erővel nem rendelkezvén — olykép, hogy a környékbeli parasztokat lóra ültette, s azokat fegyveresei mögé állítván, a törökökön éjjel rajtaütött; a megijedt törökök csak a sok lovast látták, s megfutamodtak.

Radkersburg.
Temesvár.

A velencei hadjárat 1418—1419-ben. A Velenczével 1418—1419.

1418—1419. kötött fegyverszünet *1418-ban* járt le; Velence követei megjelentek ugyan Budán az alkudozások föl vételére, de miután a dalmát városokról lemondani nem akartak, a béke megköthető nem volt. De Velence meg sem várta követeinek visszaérkezését, hanem a harcot már a határnapot követő napon megkezdette, Dalmáciában elfoglalva Trau várost, a Friaulban több várat. Zsigmond csapatai mindkét hadszínhelyen csak védekezésre szorítkoztak. Nem érdektelen azonban Zsigmondnak azon kísérlete, hogy Velence kereskedelmét szárazon és vízen való elszigeteléssel megsemmisítse; sikerre azonban e rendszabály nem vezetett.

1419-ben Velence 8000 törököt fogadott zsoldjába, és a háborút még nagyobb erélylyel folytatta. Egymásután kerültek hatalmába Friaul és Dalmácia várai és városai, míg végre Ragusa város és Veglia sziget kivételével *egész Dalmácia meghódolt* a velencei köztársaságnak.

Zsigmondot a cseh és török ügyek annyira elfoglalták, hogy Dalmáciát megvédelmezni sem ideje, sem ereje nem maradt.

1419—1421. **A török ügyek fejlődése; török háború 1419—1421-ben.** Hogy a nikápolyi csata után *20 évig* nagyobb török háború be nem következett, de sőt 1413-ig török csapatok még csak nem is mutatkoznak, ennek okai a következők:

Bajejid szultán egyrészt szükségesnek látta Konstantinápoly elfoglalására törekedni és az oszmán birodalom határait Ázsiában kiterjeszteni, másrészt pedig nemsokára búskomorságba esett, s a háborúk vezetését vezéreire bizván maga Brusszában teljes elvonúltságban élt. E nyugalmából *Timur-Lenk*, más néven *Tamerlán* mongol fejedelem riasztotta föl, ki egész Közép-Ázsiát meghódítván, a kis-ázsiai török birodalmat támadta meg. A két nagyhatalom seregei 1402 július 20-án az *Ancyra* (Angora) melletti döntő csatában ütköztek össze. A győző Timur lett, ki Bajejid szultánt is elfogván, magával hurczolta; Bajejid a fogságban néhány hó mulva meghalt.

Bajejid halála után fiai: Szulejmán, Musztafa és Mohammed viszálykodtak egymással a trón fölött, s így a külső háborúk szüneteltek; a viszály csak 1413-ban ért véget, midőn **I. Mohammed** a főhatalmat végre megszerezte. Mihelyt a birodalomban a belbéke helyreállott, azonnal megjelentek a török hadak ismét a magyar

határtartományokban, s 1415-ben, Hervójával szövetkezve, Boszniában már sikerrel is léptek föl. 1419—1421.

Ezentúl a betörések mindig gyakoriabbak. A török források szerint (Nesri IV., Szeád-Eddin VI.) maga a szultán 1416—17-ben betört Oláhországba, a vajdát hódolatra kényszeríté, majd a szörényi bánságba is benyomulván, elfoglalta **Szörény** várát.

Szörény.

Valószínű, hogy ez utóbbi körülmény bírta reá a külföldről hosszas tartózkodás után (Constanzi zsinat) hazatérő Zsigmondot, hogy a török ellen, nyilván a szörényi bánság visszafoglalására *1419-ben* hadjáratot indítson. A magyar sereg szeptember hó vége felé Nagyvárad tájékán gyűlt össze és *október 26-ika* körül *Orsova* vagy *Szörény* vidékén (Zsigmond oklevelében: Neues Haus in der Bulgarei bei dem Eisernen Thor) táborozott. Hogy azonban a hadjárat mikép folyt le, az iránt az adatok kétesek. Némely források szerint Zsigmond október 4-én *Nikápoly* és *Nissza* közt ütközött meg a nagyvezír 80,000 főnyi seregével, azt megverte és a törököket Bulgáriából kiűzte; ámde Nissza (Nis) Szerbiában, Nikápoly Bulgáriában fekszik, egymástól 80 kilométerre, s így — miután közelebbi adatok nincsenek — úgy véljük, e vonalon csak előcsapatok ütköztek össze, s nem a főerők, mert ez utóbbi esetben nagyobb csata keletkezik vala, melyről tudósításnak kellett volna maradni.

A török források azt mondják, hogy Zsigmond követeket küldött a szultánhoz, s miután utóbb Nagyváradon tényleg 5 évi fegyverszünet köttetett, valószínű, hogy Zsigmond főserege a Dunán át sem kelt, s a hadjárat alkudozással és a fegyverszünettel békés befejezést nyert.

E határozatlanság azonban csakhamar megboszulta magát. A fegyverszüneti okmányon a tinta még meg sem száradt, midőn *1420 tavaszán* egy török had a fegyverszünet ellenére a Vulkán-szoroson át Erdélybe tört, *Csáky Miklós* vajda hadát **Hátszegnél** megverte, **Szászváro**st elfoglalta és elpusztította. A következő évben, *1421-ben* pedig a Tömösi szoroson át nyomultak be a törökök, elfoglalták és felgyújtották **Brassót** s lakosai egyrészét fogságba hurcolák. Hátszeg. Szászváros. Brassó.

Csak midőn Mohammed ázsiai lázadások folytán erejét oda átvonni volt kénytelen, szüntek meg a török becsapások s lépett a fegyverszünet valóságban érvénybe.

1419—1424. **A hussziták elleni háború 1419—1424.** Zsigmondnak a hussziták elleni küzdelmei Magyarország hadtörténelmét csak annyiban érdeklik, a mennyiben Zsigmond seregében mindig voltak magyar hadak is. Így az 1419-ik évi hadjáratban tetemes magyarság volt Zsigmond táborában, 1422-ben *Ozorai Pipó* fedezte Német-Bród. 15,000 magyar lovassal Zsigmond visszavonulását Német-Bródnál, az 1424-ik évi hadjáratban pedig *Rozgonyi István* és *György* több dandárral Albert támogatására indulván, megvették **Deviczka**, **Osztrau** és **Hradis** városokat, majd elfoglalták Morvaország összes erősségeit.

Közelebbi számadatokkal azonban, valamint a magyar hadak viselt dolgainak részleteivel nem rendelkezünk.

1424—1427. **A déli tartományok 1424—1427-ig; a galambóczyi hadjárat 1428-ban.** A török hatalom mind jobban és jobban terjeszkedett. Bulgáriát, mely már fejedelemmel sem bírt, alig lehetett egyébnek, mint török tartománynak tekinteni; Bosznia déli része szintén török kormány alatt állott; északi részében a magyar koronához tartó II. Tvartko István ellen a török *Osztója* fiát *Radivojt* pártfogolta, s így szerzett mindig nagyobb befolyást. Oláhországban *Mircse* halála után unokaöccse, *Dán*, a vajda székét török segítséggel nyerte el.

1424-ben *Mánuel* görög császár személyesen járt ugyan Budán, hogy a törökök ellen szövetséget létesítsen; de miután a *Mohammed* halála után trónra lépő **II. Murad** szultán, ázsiai elfoglaltsága folytán, az 1419-ben kötött fegyverszünetnek 2 évvel való meghosszabbítását ajánlotta föl, *Mánuel* két havi tartózkodás után eredménytelenül tért a már 10 év óta ostromolt Konstantinápolyba vissza.

A meghosszabbított fegyverszünetbe azonban Oláhország, daczára annak, hogy *Dán* vajda a magyar koronához hűséget esküdött, be nem fogadtatván, a törökök *Dán* vajdát 1425-ben elűzték, s helyébe testvérét *Radult* ültették a vajda székébe. *Dán* Zsigmondhoz menekülvén, a király 1426-ban személyesen ment Erdélybe, majd innét *Maróthy Jánost* erős had élén Oláhországba küldte, ki az 1427. év folyamán *Radult* és török hadát megvervén, őt az országból kiüzte és *Dán* vajdát visszahelyezte.

Ugyaninnét *Ozorai Pipó* egy másik haddal a szörényi bán-

ságba indulván, **Szörényt** a törököktől visszavette és újból megerősítette. 1424—1427.
Szörény.

Még nagyobb fontosságú azonban a szerződés, melyet *Lázárevics István* szerb despota 1426-ban Zsigmonddal Tatán kötött. Hogy unokaöcscsének és utódjának, Brankovics Vuk fiának, **Brankovics Györgynek** sorsát biztosítsa, megegyezett a királylyal és a magyar főrendekkel, hogy Brankovics György a magyar főrendek közé fölvétessék, Szerbia fejedelmi széke neki és utódjainak magyar fenhatóság alatt biztosíttassék, s annak megtartásában magyar erő által segítessék. Brankovics György ellenben magyar kézre visszabocsátja ama 17 végvárat, melyek az idők folyamán Magyarországtól elszakadván, a szerbek kezére kerültek, melyek azonban Magyarországnak a török elleni védekezésre fölötté szükségesek. E várak közt volt *Nándorfehérvár, Macsó, Galambócz, Szokol, Szomszédvár, Brodar, Halap* stb. Végül kikötetett, hogy a szerb despota Magyarországot a török ellen egész erejével tartozik segíteni, ha pedig Brankovics György családja kihal, az ország a magyar koronára száll vissza. Az átengedett várakért később Zsigmond Brankovicsnak roppant birtokokat adományozott; így Szalánkemén, Kölpény, Becse, Világos, Tokaj, Munkács, Tályá és Regécz várakat, Szatmár, Böszörmény, Debreczen, Tur, Varsány városokat stb.

Lázárevics István 1427 június 19-én elhalálozván, Zsigmond a várakat Brankovicstól átvette, az egy *Galambócz* kivételével, melyet parancsnoka rögtön István halála után 12,000 aranyért a töröknek eladott. Az átvett várak közül a nyugotiak a macsói bán-sághoz csatoltattak, a keletiek a kevei ispánsághoz csatoltattak; *Nándorfehérvár* parancsnokává Zsigmond *Thallóczy Mátét* nevezte ki.

Zsigmond azonban nem volt hajlandó Galambóczot török kézen hagyni, s annak ostromát előkészítendő, vele szemben a Duna balpartján egy új erődöt emelt, melyet *Lászlóvárnak* nevezett el.

Az 1428-ik év április havában Zsigmond mintegy 25,000 1428. főnyi sereggel vonúlt Galambócz alá, melyhez *Dán* oláh vajda 6000 főnyi haddal, továbbá egy kisebb lengyel had is csatlakozott; a magyar sereg parancsnoka **Rozgonyi István** volt.

1428. A magyar sereg Galambóczot szárazon és vízen körülzárta s az ostromot fedezendő, mindenekeelőtt a török hajóhadat támadta meg. A magyar hajóhad, melynek egyik gályáját Rozgonyi hősellekű neje *Rozgonyi Czecezilia* vezette, a török hajókat csakhamar elsüllyesztette és felgyújtotta, minek folytán a török hajóhad megsemmisült. Most a Lászlóvárban levő olasz tüzérek, valamint a magyar hajók ágyúi Galambóczot lövetni kezdék; *Losonczy István* különösen sikerrel törette ágyúival a falakat és tornyokat, s a magyar sereg már-már rohamra készült, midőn híre jött, hogy **II. Murad** szultán személyesen, nagy sereg élén közeledik a vár fölmentésére.

Zsigmond a szultán nagy serege ellenében csatát kockázatni nem mervén, alkudozni kezdett; az alkú eredménye fegyverszünet volt, mely szerint Galambócz a törökök birtokában marad, a magyar sereg pedig a Dunán át visszavonúl.

A király, bizván a szerződésben, a sereg átszállítását megkezdette; a nagyobb rész már át is kelt, midőn a törökök — nem ismeretes, hogy a szultán parancsára-e, vagy a nélkül — a még hátralevő magyarokra rohantak. Dühös harez fejlődött ki, melyből maga Zsigmond is csak nehezen menekült, Rozgonyi által egyik hajójára vitetvén.

A küzdelmet Lászlóvár ágyúi is segítették, de különösen ki-tünt *Zavissa* lengyel bajnok, a ki kis csapatával az átkelést mindaddig fedezte, míg maga is el nem esett.

A veszteség a hátrányos harcviszonyok daczára csekély, mintegy 200 fő volt; a törökök sokkal nagyobb veszteséget szenvedtek.

Murad szultán most diadalmasan bejárta Szerbiát, számos várat elfoglalt, és úgy Brankovics György despotát, mint Dán oláh vajdát hódolatra és adófizetésre kötelezte.

Zsigmond Temesvárra ment, elrendelte Nándorfehérvár erődítéseinek kijavítását, majd a szultánnal, kit az ázsiai lázadások ismét elfoglaltak, Brankovics György közbenjárásával három évi fegyverszünetet kötött.

A galambóczyi hadjárat, mely kedvezőtlen időben és elégtelen erővel indított meg, nem csak vereséget szerzett Zsigmondnak, de Magyarország elvesztette Szerbiát és Oláhországot, melyek támogatására pedig a jövőben nagy szükség lett volna.

A hussziták elleni hadjáratok 1430—1432-ben. 1430—1432.

A hussziták követeivel 1429-ben megkísérelt alku eredményre nem vezetett, s a husszita háború Német- és Csehországban tovább folyt. *1430-ban* a hussziták egy 10,000 főnyi serege, *Velko* vezérlete alatt már Magyarországra is betört és Nagyszombatig tüzzelvással pusztított. Zsigmond **Stibor** vajdát és *Mathis Jánost* küldé ellenök egy magyar-morva haddal. Stibor szándéka az volt, hogy a hussziták **Nagyszombatnál** levő táborát két oldalról megtámad-Nagyszombat. ván, e rabló hadat megsemmisíti. Mathis dandára azonban, mint állíták gyűlölségből és szándékosan, a támadástól megkésétt, minélfogva a támadás nem sikerült. Velko ugyan elesett s vele 200 husszita, de Stibor és a későn jött Mathis 6000 embert veszítettek. A hussziták mindazonáltal Velko halála folytán zsákmányukkal az országból nemsokára kitakarodtak.

A következő *1431-ik évben* a hussziták Németországban nagy győzelmet aratván, Magyarországra is betörték, **Likava** várát szeptember végén rajtaütéssel megvették, és több száz szekeret hozván magukkal, a vidéken zsákmányolni kezdének. Likava.

A *Garay Miklós* királyi helytartó által (Zsigmond császárrá koronáztatása ügyében ismét külföldön volt) ellenök küldött **Rozgonyi Miklós**, felhasználva azon körülményt, hogy a *táboríták* és az *árvák* zsákmányolás végett szétváltak, előbb a Prokop és Kolvrat által vezetett táboritákat támadta meg, és őket Morvaországba visszaszorította, azután pedig az árvák ellen fordulván, ezek 7000 főnyi seregét november 9-én **Illavánál** egy véres csatában majd **Illava**. teljesen megsemmisítette. Alig 2000 husszita menekült meg, ágyúik és 250 szekerek pedig a győzők zsákmánya lett.

E nagy vereség daczára az árvák *1432 június* havában *Blasko* vezérük alatt újból betörték Magyarországra, **Nagyszom-Nagyszombatot** éjjeli rajtaütéssel megvették és a Mátyusföldet kezdték pusztítani; hatalmukba ejtették még **Szokolcza** várát is, de midőn arról **Szokolcza**. értesültek, hogy a szomszédos megyék nemessége ellenök Pozsonyban gyülekezik, zsákmányukkal nagy sietve kitakarodtak, Nagyszombatban és Szokolczán husszita őrseget hagyván.

E várakra támaszkodva, ősszel még egy betörést intéztek az árvák, de ekkor a **Vág** mellett nagy vereséget szenvedtek és az Vág. országból kiűzettek.

1432. **Az erdélyi és szerbiai török hadjáratok 1432-ben.**

Mircse, néhai oláh vajda, fia **Vlád**, ki még a *Drakul* (ördög, sárkány) melléknéven is szokott neveztetni. 1431-ben Konstantinápolyból, hol a császári testőrségben szolgált, Oláhországba visszatérvén, Dán vajdát a hatalomtól megfosztotta s lefejeztette. Ezután Vlád nyomban Zsigmond királyhoz ment Nürnbergbe, ki őt nemcsak elismerte, de a fölötti örömeiben, hogy Oláhországot ismét hatalmi körébe vonhatja, még a Sárkány-rend lovagjává is kinevezte, s neki Magyarországból a törökök támadása esetére segélyhadat rendelt. Visszatérve Oláhországba, ott valóban már török hadat talált, mely *Radulnak*, Dán testvérének, a vajdai székbe való visszahelyezésére érkezett, Vlád magyar segélyhadával azonban a Radul török hadát megverte s magát Radult is megölte.

A magyar had azonban még el sem távozott Oláhországból, midőn Vlád Drakul követei már útban voltak a szultánhoz, neki a vajda hódolatát, szövetségét és adózását följajánlván.

A következő *1432-ik évben* pedig, midőn Evrenosz fia **Ali** bég Magyarországra küldetett (a török források szerint kémszemlére, az 1486-iki Névtelen szerint helyesen 1432-ben, Nesri szerint tévesen 1437-ben, Szeád-Eddin szerint szintén tévesen 1430-ban), Vlád Drakul hada már a törökhöz csatlakozik s vele együtt tör be a szörényi bánságba és Erdélybe.

A török-oláh had megtámadta a Szörényben néhány év előtt telepített német lovagokat, kiket mind felkoncizolt és elfoglalta Szörény várát. Ezután Erdélybe törvén, ostrom alá fogta Szebent, majd átnyomult a Bárczaságba s megtámadta Brassót; a városok ellen azonban nem boldogulván, csapatokba oszolva dúlták a Bárczaságot és a Székelyföldet. E szétozslás azonban veszedelmére vált a töröknek. Hirtelenében összegyűlt magyar hadak, valószínűleg az erdélyi vajda vagy a székely ispánok vezetése alatt, a törökökön rajtütöttek és azokat majd teljesen megsemmisítették. Ali bég súlyos vereségét maguk a török írók (Szeád-Eddin VIII.) beszélik el.

Szerbiába a szultánnak **Iszhák** bég által vezetett hada azon czim alatt tört be, hogy a szultánnak Bajezid neje Mileva, Lázár fejedelem leánya, után közelebbi joga van Szerbiára, mint Brankovics Györgynek. Brankovics György Iszhák hadát már egy ízben

Szörény.
Szében.
Brassó.

korábban kiüzte volt Szerbiából, de most — 1432-ben — a bég 1432. oly nagy erővel jött, hogy Brankovics ereje kiüzésére elégtelen vala. Iszhák bég tehát elfoglalta Krusevácot és ostrom alá fogta Krusevác. Srbrniket. Brankovics tartományát csak az által menthette meg, Srbrnik. hogy szép fiatal leányát, *Marát*, Muradnak felajánlotta és eljegyezte; a szultán erre még azt is megengedte Brankovicsnak, hogy a Duna mellett *Szendró* várát fölépíthesse, mely ezentúl a fejedelem székhelye lön. Brankovics egyébiránt a szultánban nem sokat bizván, a magyarokkal is jó egyetértést igyekezett fenntartani. Erre szolgált az is, hogy Katalin leányát Zsigmond sógorához, Cilley Ulrikhoz adta nőül.

Az erdélyi parasztlázadás 1437-ben. A Magyarországon és Erdélyben is szórványosan levő hussziták megtérítésével 1437. Zsigmond *Marchiai Jakab* ferenczrendi szerzetest bízta még, s hogy ennek működését a főpapok bandériumokkal jobban támogathassák, elrendelte, hogy a papi tizedek ezentúl ne természetben szedessenek, hanem pénzben váltassanak meg. Miután e rendelkezés kivált a parasztnépnél nagy ellenzésre talált, a király megengedte, hogy a fizetni vonakodók erre az egyházi tilalom alkalmazásával kényszeríttessenek.

E rendszabály végrehajtása azonban lázadást támasztott. 1437 nyarán a **Bábolna** hegyen, Alparét határában, Belső-Szolnokmegyében, nagy számmal gyültek össze az elégedetlenek, s követeket küldtek *Csáky László* erdélyi vajdához, sérelmeik orvoslását kérve. De a vajda a követeket elfogatta és lefejeztette, az összesereglett népet pedig a maga és a székely ispánok fegyvereseivel megtámadta. A győzelem azonban nem volt teljes, minek folytán a felek egyelőre kiegyeztek.

Bábolna hegy.

De a béke nem volt tartós. A parasztság Erdélyben *Budai Nagy Imre* és *Kardos János*, a Nyírségen egy *Márton* nevű ember vezetése alatt újból fellázadt, és a vidéket, dúlva és fosztogatva, az urakat felkonczolva, bebarangolta.

Az erdélyi magyar, német és szász nemesség erre szeptember közepén Kápolnán gyűlést tartva, egymással és Lépes György püspökkel szövetséget kötött, és Csáky László vajda vezérlete alatt a parasztságot újból megtámadta. E támadás ugyan nem vezetett döntő eredményre, de midőn Csáky vajda Nagy Antal népét **Ko-** Kolozsvár.

1437. lozsvár mellett megsemmisítette, továbbá a mikor a lázadás Szatmárban is szétveretett, a vezérek elfogattak és kivégeztettek, akkor végre a lázongás megszűnt. A menekülő lázadók utolsó maradványa Nagy-Enyednél konzultatott föl.

A lázadás tüze azonban még soká lappangott, és az erdélyi nemesség általa oly sokat szenvedett, hogy cselekvő képessége hosszú időre megbénult.

A szendrői hadjárat 1437-ben. Murad szultán megtudván, hogy Brankovics a magyarokkal való összeköttetéseit fenntartotta, leendő ipa ellen ismét felingerült, s már 1436-ban haddal támadta meg. A vihart azonban ekkor Brankovics az által háritotta el, hogy Mara leányát, a szultán jegyesét, kit eddig még fiatalsága czimén visszatartott, Muradnak kiadta. A házasság Drinápolyban megkötetett ugyan, de ez a viszonyt Brankovics és a szultán közt bensőbbé nem tette, s Brankovics — hűsége zálogául — kénytelen volt legidősebb fiát a szultán udvarába küldeni.

1437 tavaszán Murad szultán, a karamani lázadások szításával Brankovicsot gyanúsítván, tőle fővárosának, Szendrőnek átadását követelte. Brankovics Szendrő átadását megtagadta, annak erődítéseit kijavíttatta és védelemre berendeztette, azután parancsnokául fiát, Brankovics Gergelyt nevezvén ki, legkisebb fiával *Lázárral* és kincseivel Magyarországra futott, ott segílyt szorgalmazandó.

Murad szultán, azon reményben, hogy Brankovics despotát még készületlenül találja, már június hóban, az aratás előtt, hatalmas sereggel Szerbiába indult és Szendrőt ostrom alá fogta. De Brankovics Gergely a várat vitézül és nagy kitartással védelmezte, egyuttal a magyaroknál, kivált a szomszédos Nándorfehérvárott, segedelmet szorgalmazván.

Nándorfehérvárnál, talán már Brankovics György fejedelem kérelme következtében Szentmiklósi Pongrácz vezérlete alatt erős magyar had állott. Ehhez június végén *Brandeisi Giskra János* alatt néhány ezernyi táborita cseh és morva zsoldos, továbbá Hunyadi János alatt néhány erdélyi magyar dandár csatlakozott.

Szentmiklósi Pongrácz seregével július első napjaiban titkon Szendrőhöz vonult, s a szultán seregét meglepőleg megtámadván, rajta fényes diadalt aratott. A törökök a véres csatában állítólag

40,000 főnyi veszteséget szenvedtek, a mi azonban mindenesetre erős túlzás; főbb vezéreik elfogattak s közülök négy Zsigmondhoz Csehországba küldetett. 1437.

A szendrői csata részletei nem ismeretesek, s a meglevő adatok csupán azt emelik ki, hogy a kivívott fényes győzelem kiváltképen az erdélyi had hős vezérének, *Hunyadi Jánosnak volt köszönhető*, ki a küzdelmet a magyarok javára eldöntötte.

Zsigmondot kevéssel a győzelem hírének és a török foglyoknak Prágában való fogadása után súlyos betegség lepte meg. Hogy a trón öröklését egyetlen leányának Erzsébetnek és férjének Albert osztrák herczegnek biztosítsa, őket, továbbá a magyar főurakat Prágába hívta. Megtudván azonban, hogy neje Borbála, Albert és Erzsébet ellen már a cseh korona ügyében is fondorkodott s kezét ő, a 48 éves nő, a 14 éves lengyel Ulászlónak felajánlotta, s attól tartván, hogy Borbála a magyar főrendek közt is bujtogat, Magyarországra sietett. De *Znaimban* oly gyöngeség fogta el, hogy az utat már nem folytathatta. Miután feleségét Borbálát és annak testvérét, Cilley Frigyeset elfogatta, s a *Znaimban* megjelent magyar és cseh főurakkal leánya és Albert trónra emelését megígértette, *1437 deczember 9-én* meghalt.